

CUVÂNT DESPRE TAINA SPOVEDANIEI, AL SFÂNTULUI NICODIM AGHIORITUL

Cuvînt înainte

Dupa cum, la rînduiala firii, Dumnezeu n-a purtat de grija numai sa fim sanatosi în viata aceasta, ci sa si dobîndim sanatatea cu osebite doctorii si tamaduri cînd ne vom îmbolnăvi trupeste - în acelasi chip, si la rînduiala Darului, El n-a purtat de grija numai ca sa ne nastem a doua oara duhovniceste, sanatosi, prin Sfîntul Botez, ci si sa dobîndim sanatatea cea duhovniceasca, cînd ne vom îmbolnăvi sufleteste, cu o baie curatitoare si doctorie minunata. Si aceasta nu este altceva decît Taina Sfintei Marturisiri. [...]

Dar, o, nenorocire! Aceasta baie curatitoare si minunata doctorie, adica marturisirea cea folositoare de suflet, sa facut astazi la Crestini o Taina prea puțin folositoare! Caci, socotind ca se curata în aceasta baie, n-au ajuns nici macar sa se spele - dupa cum zice Solomon: „Fiul rau pe sine se judeca a fi drept, si de întinaciune nu s-a spalat.” (Pilde 30, 13) - de vreme ce unii dintre dînsii sau nu se marturisesc niciodata, sau se marturisesc foarte rar, iubind, ticalosii, mai bine sa se tavaleasca în noroiul pacatelor lor ca dobitoacele decît sa alerge la aceasta baie si sa se curete. Altii se marturisesc, e adevarat, însa nu precum se cuvine, pentru ca nu se spovedesc cu cea mai cuviincioasa cercetare a constiintei si a pacatelor lor, nici cu zdrobirea si umilinta cea trebuincioasa, nici cu o vointa hotarîtoare ca de aici înainte sa nu mai pacatuiasca, nici cu facerea canonului care se cuvine - ca acestea toate alcatuiesc marturisirea cea placuta lui Dumnezeu. Ci se marturisesc fara de nici o cercetare, fara de nici o umilinta, fara de hotarîre si fara de împlinirea canonului, mai pe scurt spus, se spovedesc numai pentru obicei, poate pentru ca vine Pastele, sau Nasterea lui Hristos, sau Botezul. Si asa, în acest chip rau marturisindu-se, ticalosii, se batjocoresc cu adevarat si foarte se pagubesc. De aceea, noi ne întristam pentru o atît de mare paguba si înselare a fratilor nostri Crestini, încît ne-am nevoit ca sa adunam de la multi dascalii aceasta scurta sfatuire catre cel ce se pocaieste, si cu aceasta sa-i îndemnam pe pacatosii ce se marturisesc sa se marturiseasca mai des; iar celor de se marturisesc rau, sa le tîlcuim si sa-i facem sa cunoasca a se marturisi cum se cuvine, pentru ca marturisirea lor sa fie placuta lui Dumnezeu, si folositoare si, ca urmare, sa fie adeverita si fara de îndoiala iertarea pacatelor lor, care se da de la Dumnezeu prin preotul duhovnic. [...]

Marturisirea trebuie sa se faca la cei mai iscusiti duhovnici

Întîi, cerceteaza si afla care este cel mai iscusit duhovnic între ceilalti. Pentru ca Marele Vasile spune (în hotarîrea pe scurt 229): „Dupa cum oamenii nu-si arata unul altuia suferintele si ranile trupului, ci le dezvaluie doctorilor încercati care stiu sa le lecuiasca, asa si pacatele se cade sa fie înfatisate nu oricui, ci acelora care pot sa le tamaduiasca”.

Cum sa-si cerceteze cineva cugetul sau

În al doilea rînd, dupa cum stai si socotesti cu cîti bani esti pagubit în negatoria pe care o faci, tot asa aduna-te si tu, frate, deoparte, si - înainte sa mergi la un asemenea duhovnic, vreme de doua sau trei saptamîni, mai cu seama la începutul celor patru posturi ale anului - sezi în mare liniste, si plecîndu-ti capul, cerceteaza în cugetul tau ceea ce Filon ludeul numeste judecata cugetului. Si sa nu te faci aparator, ci

judecator al pacatelor tale, cum spune Sfîntul Augustin. Socoteste si tu, precum Iezechia, toata vremea trecuta a vietii tale, cu mîhnire si amaraciune în sufletul tau: „Sfîrsi-voi firul vietii mele aducîndu-mi aminte de amaraciunea sufletului meu!” (Isaia 38, 15); sau macar socoteste, dupa ce te-ai marturisit, cîte pacate ai savîrsit; cu fapta, cu vorba si încuviintarea gîndurilor. Numara lunile; apoi, de la luni, treci la saptamîni, si de la saptamîni la zile. Adu-ti aminte de oamenii cu care ai pacatuit si de locurile unde ai pacatuit si gîndeste-te cu grija, ca sa afli fiecare pacat al tau.

Deoarece oamenii astazi fie ca se lasa greu cînd e vorba sa-si faca o asemenea cercetare amanuntita a cugetului lor, fie ca uita si nu pot sa-si aminteasca pacatele, iata, frate, ca ti-am asternut pe hîrtie, în „Învatatura catre duhovnic”, pacatele de moarte, pacatele ce se iarta si pacatele care se trec cu vederea. Ti-am înfatisat acolo si cele zece porunci si cine sînt cei ce gresesc la fiecare din acestea, ca sa te despovaram de aceasta greutate si sa te facem sa-ti amintesti cu usurinta pacatele tale. Deci cauta acolo, si, cercetînd, adu-ti aminte care pacate din cele ce se afla acolo le-ai savîrsit, ca sa le marturisesti. [...]

Cum trebuie sa se marturiseasca pacatosul

Dupa ce te vei fi gîndit în acest chip la pacatele tale, frate al meu pacatos, si te vei fi pregatit cu aceasta zdrobire a inimii si îngrijorare, mergi atunci la acel iscusit duhovnic de care am vorbit. Daca stii carte, însemneaza-ti, frate, pacatele si pe hîrtie, ca sa nu le uiti. [...]

Ce este marturisirea?

Marturisirea este o înfatisare, de bunavoie, prin grai, a faptelor rele, ca si a vorbelor si a gîndurilor. Ea este smerita, învinuindu-se pe sine, este dreapta, fara rusinare, hotarîta, si se face catre un duhovnic legiuit.

Marturisirea trebuie facuta de bunavoie

Asadar, si tu, frate: 1) Trebuie sa marturisesti, cu însasi gura ta, toate faptele tale cele rele, toate vorbele tale rele si toate gîndurile tale rele. Am zis sa-ti spui pacatele cu însasi gura ta deoarece, chiar daca le-ai avea scrise ca sa nu le uiti, totusi ai datorita sa le citesti tu însuti duhovnicului tau. [...]

Marturisirea trebuie sa fie smerita

2) Trebuie sa te marturisesti cu smerenie, cu multa umilinta si cu inima zdrobita - precum si-a marturisit femeia desfrînata pacatele ei, precum Cananeanca si precum se ruga vamesul - pentru ca Dumnezeu sa primeasca marturisirea ta si sa-ti dea iertarea pacatelor. Fiindca „inima înfrînta si smerita, Dumnezeu nu o va urgisi” (Psalmul 50:18). Aceasta smerenie si umilinta trebuie sa o arati înca si atunci cînd te mostra duhovnicul pentru vreun pacat al tau, pastrînd tacerea si fara sa te mînie, si nici taindu-i vorba, ci primind dojana cu bucurie, ca si cînd ti-ar face-o însusi Dumnezeu. [...]

Marturisirea trebuie sa fie spre învinovatarea ta

3) Cînd te marturisesti nu trebuie sa învinovatesti pe unul sau pe altul, spunînd ca ei au fost pricina de ai pacatuit, dupa cum Adam a dat vina pe Eva, si Eva pe sarpe. Nu! Tu sa nu faci asa! Ci sa te învinovatesti numai si numai pe tine si vointa ta cea ticaloasa. „Daca vrei sa învinovatesti pe cineva - îti spune dumnezeiescul Gura de Aur (Omilia 51 la Matei) - învinovateste-te pe tine!” Si alcatuitorul Pildelor spune: „Drept este cel ce se învinovateste pe sine” (Pilde 18, 17). „Pe sine” zice, si nu “pe altii”. Pentru ca nu cumva,

caufind sa-si împutineze cu marturisirea pacatele sale, sa si le sporeasca, adaugînd si învinovatarea.[...]

Marturisirea trebuie sa fie dreapta

4) Trebuie sa te marturisesti întru adevarul si dreptatea inimii tale, aratîndu-ti toate pacatele, asa cum le-ai savîrsit, cu toate împrejurările: locul, persoana, pricina, numarul pacatelor si felul lor. (vezi capitolul V al „Învataturii catre Duhovnic”, despre împrejurari. Numai ca numele persoanelor cu care ai pacatuit nu trebuie sa le arati.) Marturisesti-ti pacatele fara sa adaugi sau sa scazi ceva, fara sa spui jumătate din pacatele tale unui duhovnic, si jumătatea cealalta altuia, cum fac unii vicleni. Sa nu le spui cu cine stie ce cuvinte mestesugite - cu care în acelasi timp sa-ti ascunzi pacatele, cu scopul sa-ti micșorezi rusinea - ci sa le marturisesti simplu si drept, cu inima fara viclesug, si adevarat.[...]

Marturisirea trebuie facuta fara sa te rusinezi

5) Trebuie sa te marturisesti fara sa te rusinezi, fiindca rusinea pe care o capeti cînd te marturisesti îti aduce slava si har de la Dumnezeu, potrivit cu Sirah: „Este rusine care aduce pacate si este rusine care aduce marire si har” (Isus Sirah 4, 23). Rusinea aceasta te face sa scapi de rusinea ce va sa fie în ziua înfricosata a Judecatii, potrivit cu Scararul (Cuvîntul IV): „Nu nesocoti marturisirea pacatului tau, pentru ca, prin rusinea de aici, sa scapi de rusinea de dincolo!”

De ce te rusinezi, pacatosule? Cînd savîrsesti pacatul nu te rusinezi, si acum, cînd cauti sa te scapi de el, te rusinezi? O nebunule! Tu nu stii ca rusinea aceasta este de la diavolul, care, atunci cînd faci pacatul, îti da îndrazneala si nerusinare, iar cînd îl marturisesti îti da frica si rusine? Asa da marturie Sfîntul Ioan Gura de Aur: „Doua sînt acestea: pacatul si pocainta: în pacat - rusine si batjocura; în pocainta - lauda si îndrazneala. Dar satana rastoarna rînduiala si da la pacat îndrazneala, si la pocainta rusine. Tu însa sa nu i te încrezi!” (Cuvîntul pentru marturisire). [...] În vechime, cei ce pacatuiau, stateau la poarta bisericii si-si marturiseau pacatele la toata multimea care intra în biserica, dupa cum spune Sozomen: „La început, asa au socotit preotii sa se arate multimii din biserica pacatele de catre cel ce se marturisesti, ca într-un teatru” (Cartea a VII-a, capitolul 16, si canoanele 56 si 75 ale marelui Vasile spun acelasi lucru.) [...]

Pacatele trebuie sa fie aratate, fie aici, fie dincolo.

6) Una din doua: sau aici, jos, trebuie sa-ti arati pacatele tale, frate, catre duhovnicul; sau, dincolo, înfricosatul Judecator le va da în vileag înaintea tuturor Îngerilor si oamenilor, cu mare mustrare pentru tine. „Mustra-te-voi si voi pune înaintea fetei tale pacatele tale” (Psalmul 49, 22). Ce zic, „judecator”? Însesi pacatele tale nemarturisite te vor mustra atunci si te vor da în vileag, la acel Scaun de judecata a toata lumea. „Lepadarea ta de credinta te va pedepsi si rautatea ta te va mustra” (Ieremia 2, 19). Vezi si pe dumnezeiescul Ioan Gura de Aur care zice: „Acolo le vom vedea (greselile noastre), în fata ochilor, goale si descoperite, si vom plînge acolo, si va fi în zadar!” Vezi si marturia marelui Vasile, ca vom vedea atunci pacatele noastre, pe fiecare cum sa savîrsit (în al optulea capitol al “Învataturii catre Duhovnic”).

Daca cumva vreun singur pacat va ramîne nemarturisit, ramîn neiertate si celelalte. Daca vei marturisi toate pacatele tale, dar vei ascunde, de rusine, numai unul singur, afla ca nu numai pacatele pe

care le-ai marturisit ramîn neiertate, dar îti mai adaugi tie, pe deasupra, si un alt mare pacat, al pîngaririi celor sfinte, pentru aceasta tainuire[...]De aceea, si un oarecare dascal te sfatuieste cu întelepciune ca, daca vrei sa biruiesti pe diavolul care îti aduce rusinea, spune, mai înainte de toate celelalte, acel pacat de care te rusinezi mai mult.

Marturisirea se cuvine sa fie plina de hotarîre

7) Trebuie sa te marturisesti cu hotarîre, adica sa arati înaintea duhovnicului o hotarîre temeinica si statornica cum ca vrei mai bine sa mori de mii de ori, decît sa mai pacatuiesti cu voia ta, avînd ajutorul harului dumnezeiesc. Fiindca, daca nu iei o asemenea hotarîre în inima ta, putin îti va folosi zdrobirea inimii, si îngrijorarea si pocainta, cum spun îndeobste toti dascalii Bisericii.[...] Citim la *Pateric* ca un parinte a vazut sufletele coborînd în iad cum cade zapada pe pamînt în mijlocul iernii. Si oare de ce aceasta? Nu pentru ca nu se marturisesti Crestinii, ci fiindca nu se marturisesti bine, cu hotarîrea de a nu mai pacatui; fiindca nu-si sfîsie inima cu o durere adevarata, pentru o îndreptare hotarîta, ci îsi sfîsie numai vesmintele, dupa cuvîntul Proorocului, cu o mincinoasa si prefacuta durere. “ Sfîsiati inimile, si nu hainele voastre!” (Ioil 2, 13). [...] Întreaga ta pocainta înseamna sa te hotarasti sa-ti schimbi viata. Sa nu spui: Daca am sa pot, am sa ma îndrept! – sau: Am voit sa nu pacatuiesc! Ci asa sa spui: Hotarasc sa ma îndrept! Vreau de astazi - cu vointa puternica, neschimbata si hotarîta - sa nu mai pacatuiesc, dupa cum nu vreau sa beau vreodata un pahar cu otrava, dupa cum nu vreau vreodata sa ma prabusesc într-o prapastie si dupa cum nu vreau vreodata sa ma omor.” [...] Se cuvine sa însemn aici ca se face si o a doua marturisire a propriilor pacate, pentru trei pricini: 1) daca cineva nu-si marturisesti pacatele cu împrejurările si cu pregătirea cuviincioasa, cu întristarea si hotarîrea de a nu mai gresi si cu împlinirea canonului; 2) daca nu s-a îndreptat si nu s-a canonisit cum trebuie de duhovnic; si 3) (dupa Simeon al Tesalonicului, întrebarea 24) daca - odata ce a cazut din nou în aceleasi pacate sau într-altele, care sînt urmare a celor dintîi - spune, odata cu pacatele din urma, si pe cele dintîi, socotite ca niste radacini si pricini ale celor din urma, sau pentru o mai mare zdrobire a inimii si smerenie.

Scris este în cartea ce se cheama „Învatatura pentru cel ce se pocaieste”, ca este un lucru foarte folositor daca îsi face cineva si o marturisire cuprinzatoare si de obste a tuturor pacatelor pe care le-a savîrsit în întreaga sa viata, dupa cum fac cei ce vor sa se preoteasca si cei ce sînt în primejdie de moarte, macar o data pe an si mai ales, daca se întîmpla sa mergi la un nou duhovnic. [...]

Ce este împlinirea canonului

Dupa marturisire, urmeaza a treia parte a pocaintei, adica facerea canonului dat de duhovnic, care este o împlinire prin fapte a canonisirii, dupa cum o hotaraste Gavriil al Filadelfiei, în cartea lui despre Taine. Asadar si tu, frate al meu pacatos, esti dator sa primești cu mare bucurie canonul pe care ti-l va da duhovnicul, fie ca e vorba de post, de plecari ale genunchilor, de milostenie, sau de altceva. Si, înainte de toate, sa primești din tot sufletul îndepartarea de la împartasire, atîtia ani cît va hotarî el. Fiindca cu aceasta mica pedeapsa îmbîlînzesti marea urgie pe care o are Dumnezeu împotriva ta. Cu acest canon trecator, scapi de canonul cel vesnic al iadului. [...]

Cel ce se pocaieste se cuvine sa ceara de la sine un canon mai greu

Daca, din întimplare, duhovnicul tau vrea sa-ti dea canon usor, atunci tu, din dragostea pentru Dumnezeu, trebuie sa-l rogi sa-ti dea canon mai greu (cum fac multi care se pocaiesc cu osîrdie), ca sa împlinesti mai virtuos, prin acest canon vremelnic, dumnezeiasca dreptate si sa te încredintezi mai bine ca Dumnezeu te a iertat de pedeapsa cea vesnica pe care ai fi capatat-o pentru pacat.

Pacatosul trebuie sa-si capete canonul fie aici, în chip vremelnic, fie dincolo, pe veci

Frata, sa alegi una din doua: ori sa primești aici, în chip vremelnic, canonul pacatelor tale; ori acolo, pentru vecie. Daca-l primești aici, atunci scapi de cel de acolo; iar daca nu-l primești aici, atunci negresit ai sa-l capeti dincolo, dar va fi pe vecie. Dupa cum scrie si Gavriil al Filadelfiei, în cartea sa despre Taine „Cel ce nu sa supus (canoanelor) aici trebuie sa fie trimis la scaunul de judecata de dincolo, si va da socoteala de nelegiuirile pe care le-a savîrsit, ca unul ce a încalcat asezamintele Sfintei Biserici”.

Cel ce se pocaieste trebuie sa se îndeparteze de la Sfînta Împartasanie

Mai presus de toate, îti spunem, frate, ca trebuie fara gres sa stai departe de Sfînta Împartasanie atîta ani cîti îti va hotarî duhovnicul, pentru ca aceasta îndepartare este o canonisire a canonisirilor, trebuincioasa si alcatuind adevarata ta pocainta. Fiindca, daca vei cuteza sa te împartasesi în acesti ani, vei ajunge un al doilea Iuda. Si, daca vei sili pe duhovnic sa te ierte, tu nu vei mai fi un om care se pocaieste, ci un asupritor si un tiran care sileste legile dumnezeiesti si canoanele Sfintelor Sinoade ale Bisericii si ale Parintilor. Pentru aceasta, dumnezeiasca Împartasanie îti va fi tie nu pentru iertare, ci pentru o mai mare osînda si pedeapsa. Si, ca sa înțelegi mai bine acest lucru, înțelege din pilda aceasta: dupa cum omul care are rani pe trup merge si le arata doctorului, si primește de la el porunca cum sa ia cutare doctorie pentru rani, si sa nu bea vin sau sa nu manînce cutare mîncare, pentru ca altfel ranile nu i se vindeca - tot asa si tu, frate al meu, porti rani nevazute în sufletul tau, adica anumite pacate. Ai mers si le-ai aratat duhovnicului, adica te-ai marturisit, iar duhovnicul a hotarît sa folosesti o anumita doctorie pentru pacatele tale, canonul adica: hrana uscata, plecarea genunchilor, milostenie, rugaciuni si celelalte. Pe lînga acestea, ti-a prescris sa nu bei si sa nu manînci cutare mîncare, adica sa nu te împartasesi cu dumnezeiestile Taine. Asadar, daca nu-i vei da ascultare duhovnicului (mai adevarat, Canoanelor Sfintilor Parinti¹, n. n.), ranile si pacatele tale nu se vor vindeca, ba vor ajunge mai cumplite si mai întinse. Dar ce zic eu ca nu se vindeca? Ti se trage înca si moartea, sufleteasca si trupeasca, cum spune dumnezeiescul Pavel: „De aceea, multi dintre voi sînt neputinciosi si bolnavi, si multi au murit” (I Corinteni 11, 30). Adica, deoarece se împartasesc fiind nevrednici, unii mor sufleteste si ajung neputinciosi si bolnavi, si multi dintre ei înceteaza din viata.

Daca cineva, fiind nedumerit, ar spune ca pacatul celui ce se pocaieste se iarta prin rugaciunea de iertare a duhovnicului - si deci de ce acestuia nu i se îngaduie sa se împartaseasca cu Sfintele Taine, odata ce a fost iertat si îndreptat? - acestuia îi raspundem în trei chipuri: 1) adevarat este ca se iarta pacatosului pacatul, însa nu de-a dreptul, ci socotind ca el va

împlini canonul si va sta departe de Sfînta Împartasanie (fiindca de aceea duhovnicul, înainte de iertare, îi hotaraste canonul si lipsirea de Sfintele Taine); 2) adevarat este ca se iarta pacatosului pacatul, nu însa si pedeapsa si certarea pentru pacat, cu alte cuvinte canonul, în care se cuprinde si îndepartarea de la Sfînta Împartasanie. Fiindca si pacatul lui David sa iertat cu adevarat de Dumnezeu - cînd Natan i-a spus: „Domnul a ridicat pacatul tau” - dar nu sa iertat si pedeapsa pentru pacatul lui, fiindca, dupa aceasta iertare, el a fost izgonit din împaratia sa de catre fiul sau, Avesalom, si sabia nu s-a îndepartat de casa lui si alte nenumarate rautati a patimit, dupa cum însusi Natan i le proorocise; 3) adevarat este ca se iarta pacatosului pacatul, dar este nevoie ca pacatosul sa fie pus la încercare si, cu timpul, sa fie întarit în harul lui Dumnezeu.

În sfîrsit, îti spunem, frate, ca acel canon pe care ti-l va da duhovnicul (dupa Canoanele Sfintilor Parinti n. n.), trebuie sa-l împlinesti cît mai epede cu putinta, adica cîta vreme te afli în harul lui Dumnezeu, si sa nu amîni, fiindca nu stii ce ti se va întimpla mîine: „Ca nu stii la ce poate da nastere ziua de mîine” (Pildele lui Solomon 27, 1). [...]

Cum sa se pazeasca pacatosul dupa marturisire

Iar dupa ce te-ai marturisit si ti-ai primit canonul de la duhovnicul tau, pentru ca sa te pazesti sa nu cazi din nou în acelasi pacat sau în altele, foloseste-te de aceste cinci povatuirii, ca de niste leacuri care sa te pazeasca:

Întîia pazire: aducerea aminte de pacatele facute.

[...] Daca tu vei scrie si îti vei aminti de pacatele tale, dumnezeiescul Gura de Aur te încredinteaza ca Dumnezeu le va sterge si ti le va ierta. Iar daca tu le vei sterge de unde le-ai scris si le vei uita, atunci le va scrie Dumnezeu si-Si va aminti de ele. Si iarasi spune acelasi: „Caci nu este nici un alt leac pentru iertarea pacatelor precum neîncetata aducere aminte si necurmata lor osîndire”. (Cuvîntul II cum ca spre folos este ca proorociile nu sînt limpezi).

Sfîntul Marcu Pustnicul te sfatuieste însa ca, atunci cînd îti marturisesti lui Dumnezeu pacatele tale, sa nu-ti amintesti de ele dupa felul lor, deci sa nu-ti amintesti împrejurarile si fetele oamenilor cu care ai pacatuit. Deoarece, fiind tu înca împatimit si iubitor de placeri, s-ar putea sa poftesti iarasi la ele si sa te tulburi; sau, aducîndu-ti aminte cu durere de ele dupa chipul lor, sa cazi în deznadejde. Mai cu seama sa te feresti cînd este vorba de pacatele trupesti si murdare pe care le-ai savîrsit: deci sa nu-ti aduci în minte împrejurarile si oamenii cu care ai pacatuit, fiindca îti întinezi mintea. Sa-ti amintesti doar ca esti pacatos si ca ai savîrsit multe pacate cu care ai mîniat pe Dumnezeu.

A doua pazire: sa fugi de pricinile pacatului.

A doua pazire foloseste-o ca sa fugi de pricinile pacatului, fiindca aceleasi pricini aduc întotdeauna si aceleasi urmari. Fugi dar, frate, de privelistile cele rele, de vorbirea si întovarasirea cu cei fara de rînduiala si, mai cu seama, sa fugi de vorbirea si prietenia cu oamenii aceia cu care ai pacatuit trupesti. [...]

A treia pazire: marturisirea deasa aduce cinci lucruri bune. De a treia pazire foloseste-te, spovedindu-te des, asa încît, daca este cu putinta, sa alergi îndata la duhovnic ori de cîte ori vei savîrsi un pacat cît de mic, care se iarta, nu doar cînd vei savîrsi un pacat mare si de moarte. Fiindca, dupa cum ranile care sînt aratate doctorului nu se maresc, tot asa si pacatele

mici, cînd sînt marturisite, nu sporesc, dupa cuvîntul Scararului: „Vînturile care sînt date la iveala nu se vor înrautati, ci se vor tamadui” (Cuvîntul IV pentru ascultare).[...]

Întîiul folos al marturisirii dese: dupa cum copacii care se rasadesc des nu pot sa prinda radacini adînci în pamînt, tot asa si deasa marturisire nu lasa obiceiurile si deprinderile rele ale pacatului sa capete radacini adînci în inima celui ce se spovedeste des. [...]

Al doilea folos al marturisirii dese: cine se spovedeste des are mare usurinta în a-si cerceta cu amanuntime cugetul si a-si afla numarul pacatelor sale, deoarece, usurîndu-se neîncetat de multimea pacatelor prin deasa marturisire, acestea ramîn tot mai putine. Pentru aceasta poate si el sa le gaseasca mai lesne si sa si le aminteasca. Iar cel care nu se marturisesti des, datorita numarului mare de pacate care se îngramadesc asupra lui, nu poate nici sa le afle cu amanuntime, si nici sa si le aminteasca; ci, de multe ori, uita multele si grelele pacate ale sale care, daca ramîn nemarturisite, ramîn prin urmare si neiertate. [...]

Al treilea folos al marturisirii dese: cel ce se marturisesti des, chiar de va savîrși vreodata un pacat de moarte, îndata însa, dupa ce s-a marturisit, intra în harul lui Dumnezeu, si cîte fapte bune va face, îl vor învrednici de viata cea vesnica. Iar cel ce nu se marturisesti des, daca - sa zicem - savîrseste si el acelasi pacat de moarte, si nu alearga neîntîrziat sa se spovedeasca, cîta vreme ramîne nespovedit, nu numai ca este lipsit de harul lui Dumnezeu, dar si lucrurile bune pe care le face de la sine - posturi, privegheri, metanii mari si altele asemenea - nu-i sînt vrednice pentru ai cîstiga plata si viata vesnica, pentru ca sînt lipsite de harul lui Dumnezeu, care este începutul si temelia tuturor faptelor care duc la mîntuire. (Vezi si capitoulul X al „Învataturii catre duhovnic”.)

Al patrulea folos al marturisirii dese: cel ce se marturisesti des este mai încredintat ca moartea îl va afla în harul lui Dumnezeu si ca astfel va fi mîntuit. [...]

Al cincilea folos al marturisirii dese: al cincilea folos pe care îl pricinuieste deasa marturisire este ca îi împiedica si-i înfrîneaza pe oameni de la pacat. Fiindca cel ce se marturisesti des, cînd își aminteste ca peste putine zile are sa se spovedeasca, chiar daca își are gîndul la pacat, se opreste numaidecît, socotind rusinea pe care o va simti cînd se va marturisi si dojana pe care o va auzi de la duhovnic. [...]

A patra pazire: aducerea aminte a lucrurilor celor de apoi. Foloseste cea de a patra pazire, frate, ca sa-ti amintesti de cele de la sfîrsitul vietii tale, adica sa cugeti necontenit la moartea ta, la înfricosata Judecata a lui Dumnezeu, la pedeapsa cea vesnica si la vesnica desfatara a Raiului. Fiindca aducerea aminte si teama de acestea patru se face întru tine ca un frîu puternic, care nu te lasa sa pacatuiesti. Dupa cum graieste Duhul Sfînt, prin Isus Sirah: „În tot ce faci, adu-ti aminte de sfîrsitul tau, si nu vei pacatui niciodata” (Sirah 7, 38).[...] De voiesti sa nu pacatuiesti, frate al meu, pune înaintea ta toate felurile înfricosate de pedeapsa pe care le-a aflat dreptatea lui Dumnezeu ca sa pedepseasca pacatul, adica necurmata lipsire de Dumnezeu, întunericul cel mai din afara, focul cel nestins, viermele cel neadormit, strafundul cel prea rece, plînsul cel nemîngîiat, scrîsnirea dintilor si celelalte cazne nenumarate si felurite. Si, mai presus de toate, ca te vei gasi pururea întovarasit cu însisi acei diavoli, dusmanii tai, pe care îi urasti atît de mult,

pentru ca ti-au pricinuit atîtea suferinte. Lucru care este mai cumplit decît celelalte feluri de pedeapsa - potrivit cu Sfîntul Maxim. Caci - în cuvîntul de sfatuire catre Gheorghe, Eparhul Africii - acesta spune urmatoarele: „Si, ceea ce este mai jalnic între toate si mai greu de spus cu adevarat - lucru pe care nu pot macar sa-l graiesc, cu atît mai mult sa-l îndur (izbaveste-ne, Hristoase, si scapa-ne de aceasta durere!): despartirea de Dumnezeu si de Sfintele Sale Puteri, si vietuirea laolalta cu diavolul si dracii sai vicleni, care va tine o vesnicie! Si cea mai grea si mai cumplita dintre pedepse este sa stea de-a pururi împreuna cei ce urasc cu cei ce sînt uriti.” Apoi, tine minte ca toate aceste suferinte vor fi pedeapsa pacatosilor nu pentru o suta de mii de ani, nu pentru o mie de milioane de ani, ci în vecii vecilor, fara nadejdea ca li se va mai pune capat vreodata.

Asadar, asa sa-ti vorbești în tine însuti: Daca eu nu pot sa rabd durerea pricinuita de un os al meu cînd iese din locul lui, cum voi rabda, nefericitul de mine, îndepartarea vesnica de Dumnezeu, Care este tot ce e mai launtric în fiinta mea? Daca eu nu pot îndura sa fiu aruncat doar pentru un ceas într-un cuptor, chiar daca mai înainte m-as fi bucurat de toate placerile lumii, cum voi suferi sa ma aflu pe vecie în cuptorul acela al focului nestins? Blestemat sa fii, pacatul, care ma stînjenesti! Nu, nu te voi savîrși! Si cum, pentru o singura si marunta placere, sa dobîndesc o vesnicie de suferinte si sa plîng nemîngîiat, ca un smintit, precum acel Ionatan: „Doar am gustat putina miere cu vîrfurile toiagului pe care îl aveam în mîna, si, iata, trebuie sa mor!” (I Împarati 14, 43).

A cincea pazire: cunoasterea pacatului. Foloseste, frate, si a cincea pazire, cunoscînd bine ce lucru rau este pacatul, si mai ales cel de moarte. Toti oamenii savîrsec pacatul fiindca nu stiu cît de mare rau este. De aceea, în multe parti ale dumnezeiestii *Scripturi*, pacatosii se numesc „nesocotiti” si „nestiutori”. [...] O mare rautate pe care o face pacatul, iubitul, este ca te lipseste de toate platile tuturor faptelor bune pe care le-ai savîrsit. De pilda: de ai fi dus o viata aspra vreme de saizeci de ani împliniti, ramînd despuiat si ars vara de arsita soarelui, iar iarna înghetat de frig, precum Onufrie si Petru de la Sfîntul Munte; daca ai fi purtat pe grumazul tau un lant de fier, vreme de douazeci de ani, ca Sfîntul Eusebiu; daca ai fi locuit într-un mormînt paisprezece ani, precum Cuviosul Iacov; daca ai fi stat patruzeci de ani deasupra unui stîlp, ca Sfîntul Simeon Stîlpcul; de ai fi adus la credinta mai multe neamuri decît Apostolii, de ai fi primit mai multe descoperiri decît Proorocii; de ai fi varsat mai mult sînge decît toti mucenicii, dar, dupa acestea, ai fi savîrsit un singur pacat de moarte, din pricina acestuia pierzi îndata acele fapte bune ale tale de mai înainte si rasplata lor si, murind în pacat, nu te vei folosi cu nimic de pe urma atîtor nevointe. Asa hotaraste Însusi Dumnezeu pentru dreptul care pacatuieste, ca nu se vor aminti faptele lui cele drepte: „atunci nu se va mai pomeni toata dreptatea lui” (Iezechiel 33, 13). [...] (Sfîntul Nicodim Aghioritul, *Dulce sfatuire*, Editura Credinta Stramoseasca, 2000).

¹ (Aceasta nota se doreste a fi un ajutor celui care se spovedeste în a-si cunoaste mai bine gravitatea pacatelor, stiind ca Prea Cuviosul Parinte Arhimandrit Cleopa Ilie tine foarte mult la respectarea Sfintelor Canoane si a învataturilor Sfintilor Parinti. La redactarea ei s-au folosit:

Îndreptarea Legii, Târgoviste, 1652, Pidalionul, tiparit la Manastirea Neamt în 1844, Molitfelnic, editia 1937, Pravila cea Mica, de arhimandrit Nicodim Sachelarie, Seminarul Monahal Cernica - Ilfov, 1939.)

Cine pune apa în vin si-l vinde, sa nu se împartaseasca 5 ani si 66 metanii pe zi.

Ascultatorul la ferestre un an sa nu se împartaseasca si sa faca câte 15 metanii pe zi.

Femeia care a pierdut copilul fara de voie se canoniseste un an. Femeia care desfrâneaza si își omoara fatul în pântece, 10 ani. Femeia care va bea ierburi ca sa nu nasca copii, 7 ani si câte 200 de metanii pe zi.

Mireanul care va blestema si va huli, acela se canoniseste un an sa nu se împartaseasca, sa faca post, metanii si milostenii.

Cei care s-au casatorit cu nunta nelegiuita sa cada sub canon 7 ani, fireste dupa ce s-au despartit de acea însotire. Cine își va însura copiii în alta credinta, sa aiba canon 5 ani. Cei care se casatoresc fara voia parintilor lor, traiesc în curvie, iar împacându-se cu parintii lor, se vor canonisi 3 ani. Nunta întâi este lege, a doua este iertare, a treia este calcare de lege. Casatoria a doua nu se binecuvinteaza cu cununie (pe cap), ci se canoniseste 2 ani a nu se împartasi, iar a treia casatorie 5 ani. La aceste nunti, preotul sa nu manânce.

Cel ce cleveteste, un an sa nu se împartaseasca.

Curvarul va fi neîmpartasit 7 ani. Cel ce a prea-curvit 15 ani. Cel ce va umbla cu femeia sa peste fire, 15 ani. La fel si pe femeie, de va fi fost cu voia ei; iar de va fi fost cu sila, mai puțin. Femeia care a fost siluita [violata] de barbat, si viata ei dinainte era cinstita, sa nu se afuriseasca; iar daca viata ei era necinstita, sa se afuriseasca. Cel care a siluit fata minora, 12 ani.

Curvia cu dobitoace. Cei ce au pacatuit înainte de a împlini 20 de ani, sa nu se împartaseasca 20 de ani. Cei care dupa 20 de ani, având si femei, 30 de ani. Iar daca unii, fiind casatoriti au pacatuit, având peste 50 de ani, numai la iesirea din viata. Celui ce a pacatuit cu dobitoace i se va aplica 15 ani, daca se va marturisi singur.

Cine va gresi cu nasa-sa, 9 ani sa se pocaiasca si sa faca 150 de metanii pe zi. Cine cu fina-sa ce a botezat-o, 12 ani si metanii 300 pe zi. Cine a curvit cu mama logodnicii lui, 14 ani si nunta sa nu se faca. Cine a curvit cu soacra, 15 ani si în toate zilele câte 160 de metanii. Cine va curvi cu cumnata, 11 ani. Femeia cu doi frati, 11 ani. Cine pacatuieste cu mama vitrega, 12 ani. De se va întoarce fiul spre mama sau tatal spre fiica, 20 de ani sa se pocaiasca si în toate zilele sa faca câte 366 de metanii. Cine a pacatuit cu sora sa, 12 ani. Cu vara sa primara, 10 ani; cu vara a doua, 9 ani. Cine va curvi cu calugarita, 9 ani si 150 de metanii pe zi.

Cel ce a facut pacatul malahiei se canoniseste 40 de zile, mâncând mâncare uscata si facând câte 100 de metanii pe zi, iar de nu vor putea sa manânce sec, atunci sa nu se împartaseasca un an si sa faca în fiecare zi 50 sau 100 de metanii. Iar de vor face malahie între dânsii, atunci sa manânce sec 80 de zile sau sa nu se împartaseasca 2 ani si câte 50 metanii. Onania este pacatul care-l fac doi sotii, care întrebuinteaza mijloace de a nu face copii (Fac. 38, 9-10). Acest pacat se canoniseste ca malahia si avortul, pâna la vindecare, caci fara îndreptare nu exista iertare. Pe cei ce fac acest pacat Dumnezeu îi pedepseste asa: li se întuneca mintea si se îmbolnavesc sufleteste, devin nervosi, le tremura mâinile si trupul, au visuri îngrozitoare, li se nasc copii slabi si bolnavi, îmbratrânesc mai repede si mor rau.

Cei care au casa de toleranta sa se afuriseasca, iar daca nu se pocaiesc, nici darurile lor sa nu se

primeasca, nici în cimitir sa nu se îngroape când vor muri. Ei se canonisesc ca si preacurvarii, 15 ani.

Cei care iau dobânda nu se cuvine a fi împartasiti, daca staruiesc în nelegiuirea lor.

Fumatul se canoniseste la fel ca luxul si jocul de noroc, 1-3 ani.

Gomoria (relatii sexuale orale n.n.) se pedepseste la fel ca sodomia (relatii sexuale anale n.n.) si uciderea de suflete, pâna la 20 de ani.

Cine are vrajba asupra cuiva, sa nu fie primit la Biserica, nici prescurile lui, pâna ce nu va face pace, ca rugaciunea lui se pfeace în blestem.

Jocul de noroc, sub orice forma, si cu orice scop, se canoniseste la fel ca furtul si uciderea. Jocul la nunti sau petreceri de orice fel, 1-3 ani. Nici un mirean sau cleric sa nu joace zaruri, table, carti, ghioc, dame sau alte jocuri de acest fel, iar de va face acestea, clericul sa se cateriseasca, iar mireanul sa se afuriseasca. Se opreste cu desavârsire a se face mimi si teatre ale acestora, precum si privirile jocurilor de pe scena, stadioane. Cei care nu se supun acestui canon, sa se afuriseasca.

Calcatorii de jurământ (la tribunal) vor fi necuminecati 10 ani. Cel ce jura strâmb ca sa ia bunurile altuia, 3 ani sa faca post, metanii si milostenii si sa întoarca neaparat bunurile luate.

Cine manânce sânge de animal, 2 ani sa nu se împartaseasca.

Cel care tine mânie, un an sa nu se împartaseasca si 150 metanii pe zi. Minciuna usoara, fara gând de a face rau, se canoniseste ca si defaimarea, un an.

Jefuitorul de morminte 10 ani va fi neîmpartasit. Cei care ard trupurile mortilor, 20 de ani.

Cine nu va posti cele patru posturi, miercurile si vinerile de peste an, fara a fi împiedicat de slabiciune trupeasca, sa se afuriseasca. Cel care va mânca carne, oua sau brânza în Postul cel Mare sau miercurile si vinerile de peste an, 2 ani sa nu se împartaseasca. Cine manânce carne în luna brânzei sau cine manânce brânza în luna dintâi a Postului Mare, 4 ani sa se pocaiasca si 300 de metanii pe zi. Cine se va spurca din nestiinta în Postul Mare, un an si 36 de metanii pe zi.

Cine rapeste si ia al strainului cu nedreptate 5 ani si câte 100 metanii pe zi (cu conditia sa întoarca ce a rapit).

Cel ce s-a întinat în somn cu patima scurgerii, se înlatura o zi de la împartasire, sa se spele, sa-si schimbe acoperământul trupului, sa zica Psalmul 50 si sa faca 49 de metanii; iar cel ce s-a întinat, fiind treaz cu trupul, se înlatura de la împartasire 7 zile, zicând în fiecare zi Psalmul 50 si câte 49 de metanii. Femeile care se afla în scurgerea de sânge obisnuita lor, nu pot intra în biserică pâna la 7 zile, nici a se împreuna cu barbatii lor, nici a saruta Sfintele Icoane, nici a lua anafora ori aghiasma, dar pot a se ruga si a citi sfintele carti. De se va afla în Biserica si va simti cai vine aceasta scurgere, sa iasa afara, iar de se va rusina si nu va iesi, atunci sa primeasca canon; de a luat si anafora, sa primeasca canon mai greu. Femeile care zamislesc copii în aceste 7 zile vor naste copii bolnavi sau copii care se vor îmbolnavi dupa nastere cu boli care nu au leac.

Cel ce a ucis de voie si dupa aceasta s-a pocait, va fi neîmpartasit 20 de ani; cel ce a ucis fara de voie, 10 ani; cel ce ucide în razboi, 3 ani.

Omul mirean de se va îmbata si va vomita, sa nu se împartaseasca un an si 12 metanii pe zi.

Cel ce se supune vrajtoriei (descânta) se va canonisi cu timpul ucigasului (20 de ani). Cine ia mana

grăului, a dobitoacelor, sau altceva dintre acestea sa aiba pocainta 4 ani si câte 100 de metanii pe zi. Cei ce se adreseaza prezicatorilor, ca sa afle ceea ce ar voi, se canonisesc 6 ani. Daca vor starui în acestea, sa se lepede de tot de la Biserica. Preotul care deschide sfintele carti, sa se cateriseasca, iar mireanul sa se afuriseasca. Cei care practica yoga, bioenergie, radiestezie sau altceva asemanator acestora (care accepta reîncarnarea sau destinul), sa se supuna canoanelor pentru vrajitori, pâna la îndreptare.

Sinuciderea este un pacat împotriva Duhului Sfânt, care nu poate fi iertat nici în lumea aceasta, nici în cealalta. Unuia ca acestuia nu i se pot face nici un fel de slujbe. Fac exceptie cei care sunt bolnavi mintal (schizofrenicii) si cei demonizati.

Nici un cleric nu poate dezlega pe cel legat de altul, decât numai daca cel ce a legat a murit, sau a fost legat pe nedrept si în urma judecatii facute, sinodul sau episcopul a hotarât sa fie dezlegat. Oricare barbat sau femeie de îsi va lasa duhovnicul sau, fara oarecare vina, si se va spovedi la altul, sa se desparta de Biserica împreuna cu cel ce l-a primit pe dânsul.

Pentru cei ce se pocaiesc în curatenie si cu sârguinta îsi chinuiesc trupul se scurteaza timpul de pocainta, dupa masura înfrânarii. Adica, daca cineva ar primi sa nu bea vin în zile rânduite, se scade un an din canonul prevazut de Parinti pentru greseala lui. Daca promite sa nu manânce carne un timp, se scade înca un an. Iar daca vrea sa nu manânce brânza, oua, peste sau untdelemn, pentru fiecare din aceste abtineri se scade câte un an. Tot asa si pentru o alta nevointa (metanii, post, milostenie) [Vezi Sfântul Ioan Ajunatorul]. (Arhim. Cleopa Ilie, *Îndreptar pentru spovedanie, Mănastirea Sihastria, 2004.*)

Din canoanele Sfântului Ioan Ajunatorul (Postnicul):

Canonul VIII: Cel ce comite malahie se canoniseste cu patruzeci de zile, hranindu-se cu mâncare uscata si facând o suta de metanii.

Canonul XII: Îl sfatuim pe tot cel ce a desfrânat, calugar sau mirean, sa nu se împartaseasca vreme de doi ani, daca este însa gata ca - dupa ceasul al noualea (ora 15⁰⁰ n.n.) - sa manânce mâncare uscata si sa faca doua sute cincizeci de metanii. Iar daca se va arata nepasator, sa îplineasca vremea hotarâta de Parinti.

Canonul XIII: Pe preadesfrânat, dupa trei ani, îl socotim potrivit sa se împartaseasca, daca nu se împotrivesc sa ia hrana uscata dupa ceasul al noualea (ora 15⁰⁰ n.n.) si de va bate doua sute cincizeci de metanii în fiecare zi. Iar daca se leneveste, sa astepte pâna la sfârșitul vremii pe care au hotarât-o Parintii.

Canonul XVIII: Cel ce a necinstit pe un barbat, sa socotit de cuviinta sa fie oprit trei ani de la Sfânta Împartasanie, sa se tânguie si sa posteasca si sa ia hrana uscata catre seara si sa faca doua sute de metanii. Iar daca pretuieste mai mult nepasarea, sa îplineasca cei cincisprezece ani (de canonisire).

Canonul XX: Pe ucigas cel cu voia sa (si cei/cele ce fac avorturi n. n.) îl îndepartam pentru cinci ani de la Sfânta Împartasanie, iar pe cel fara de voie, la trei ani, daca - dupa ce tine post pâna seara, folosind hrana cu desavârsire uscata - se învoiește sa faca si trei sute de metanii zilnic. Daca însa se leneveste, sa îplineasca ce au hotarât Parintii.

Canonul XXVII: Pe furul care se pocaieste de bunavoie îl oprim patruzeci de zile de la Sfânta Împartasanie. Pe cel dovedit (de altii) de hotie, - pâna la sase luni, cu hrana uscata, dupa ceasul al noualea (ora 15⁰⁰ n.n.), si facând, în fiecare zi, câte o suta de metanii.

Canonul XXXI: Cei care, de nevoie sau fara de nevoie, au jurat strâmb am socotit ca trebuie sa-i amânăm cu Împartasania timp de un an, si sa manânce hrana

uscata dupa ceasul al noualea (ora 15⁰⁰ n.n.) si sa bata zilnic doua sute cincizeci de metanii.

Canonul XXXII: Celor ce marturisesc ca au facut *vrajitorii si farmece*, le scurtam, cu pogoramânt, la trei ani vremea de pocainta de vor fi gata ca, în fiecare zi, sa socoteasca de foarte mare pret postul, si, dupa ceasul al noualea (ora 15⁰⁰ n.n.), sa foloseasca hrana saracacioasa si uscata, încât abia sa-si duca zilele. Dar sa faca si doua sute cincizeci de închinaciuni, lovindu-si cu evlavie fruntea de pamânt. La acestea le îndatoram si pe femeile care fac baiere si se îndeletnicesc cu ghicitul. (Sfântul Nicodim Aghioritul, *Carte foarte folositoare de suflet*, Editura Episcopiei Râmnicu-Vâlcea).

NOTA: Cum se iconomiseste cel ce se pocaieste, când are multe pacate

Si daca cel ce se pocaieste are multe pacate, îi dai canon pentru cel mai mare dintr-insele, adica acela care are drept epitimie cei mai multi ani. Iar câta vreme savârseste pacatul, desi nu se cumineca, totusi timpul acesta nu se socoteste la anii de împlinire a canonului. Iar daca se va îndeparta de la pacatul pe care l-a marturisit, oarece vreme, si apoi cade iarasi într-insul, iarasi ia de la început anii de canon. Iar de cade într-alt pacat, trebuie sa chibzuiesti care cere mai multi ani: canonul pe care nu-l împlinise sau pacatul din urma, si pe acei ani sa rânduiești sa-i tina.

Iar daca, înainte sa ti se fi marturisit, cel ce se spovedeste s-a departat de la pacat si, deopotriva, si de la Dumnezeiasca Împartasanie, fie din îndemnul sau fie dupa al altui duhovnic, sa stii ca se numara la canon si anii aceia care încep odata cu îndepartarea de la pacat. Sa se numere la canon vremea aceia în care s-a îndepartat de la pacat, si de la Împartasanie cel ce se pocaieste, dupa hotarârea sa, adica fara sa fi marturisit pacatul de moarte pe care l-a savârsit. Aceasta sa faci prin pogoromânt si milostivire si nu dupa asprime si dupa dreptate. Fiindca, dupa ce crestinul îsi va marturisi pacatul de moarte, de atunci încolo se socoteste canon si îndepartarea de la pacat si de la Împartasanie, precum si toate faptele bune pe care le face si-i aduc viata vesnica si-l slobozesc de osânda vesnica. Iar câta vreme are nemarturise pacatul cel de moarte si îndepartarea de la pacat si de la Împartasanie, precum si toate faptele bune pe care le-a savârsit, (acestea) nu-i aduc nici viata vesnica, nici nu-l izbavesc de la osânda cea vesnica. Si acesta este lucru învederat, fiindca daca el moare astfel, cu acest pacat de moarte al sau nemarturisit, se osândeste. (Sfântul Nicodim Aghioritul, *Carte foarte folositoare de suflet*, Editura Episcopiei Râmnicu-Vâlcea).

Cum trebuie sa chibzuiasca duhovnicul fata de cei ce au gânduri de hula si îndoieli

Daca se întâmpla sa spovedesti pe unii care au gânduri de hula sau pe unii care au mereu îndoieli si temeri în cugetul lor, pentru sanatatea si viata lor, sau pentru mântuirea sufletului, celor dintâi spune-le sa-si defaime hulele acestea si sa nu le priveasca nicidecum drept un pacat, fiindca nu sunt rodul lor, ci al diavolului, care uraste binele sau, de asemeni, sa se împotrivesc acestor gânduri de hula cu aceste cuvinte: „Mergi înapoia mea, satana, pentru ca eu ma voi închina Domnului Dumnezeului meu si Lui singur îi voi sluji si asupra capului tau va întoarce raul si hula ta, în veacul de acum si în cel ce va sa vina”, dupa cum, cu înțelepciune, sfatuieste Sfântul Ioan Scararul, în Cuvântul sau al douazeci si treilea, împotriva hulei. [...]

Cum se cuvine sa-i iconomiseasca pe cei ce au facut fagaduinte

Daca vor veni la tine sa se marturiseasca cei ce au fagaduit lui Dumnezeu sa se faca monahi, sau sa mearga sa se închine la Datatorul de viata Mormânt sau la alte

sfințite manastiri si moaste, sau sa faca milostenii, sau sa ridice asezaminte pentru ucenici sau manastiri, sau sa tina cutare post, sau vreo alta facere de bine si virtute, pe acestia trebuie sa-i sfatuiesti, duhovnice, nu numai sa împlineasca asemenea fagaduinte ale lor, ci si sa le împlineasca, cu un ceas mai devreme, fara sa amâne sorocul, pentru ca pacatuiesc. Ca acest lucru este adevarat, o spune Însusi Dumnezeu, prin gura proorocului Moise: „De vei da fagaduinta Domnului Dumnezeului tau sa nu întârzi a o împlini, caci Domnul Dumnezeul tau o va cere de la tine si pacat vei avea asupra ta" (Deut. 23, 21), prin gura înteleptului Sirah: „Nu te împiedica a împlini fagaduinta în vreme buna, si nu astepta pâna la moarte ca sa faci ce ai fagaduit" (Întelepciunea lui Isus Sirah 18, 22). Pentru aceasta si Grigorie Dialogul muștra pe Rusticiana, patri-ciana romana, fiindca fagaduieste sa mearga sa se închine la Ierusalim, apoi ducându-se la Constantinopol, ca (mai pe urma) sa plece de acolo, își pierde vremea si nu si-a împlinit mai repede fagaduinta sa. Fiindca, înainte ca cineva sa fagaduiasca, trebuie sa chibzuiasca întru sine, daca poate sa-si împlineasca fagaduinta. Dar, odata ce a fagaduit, nu mai poate sa o încalce, fiindca (astfel) ispiteste si își râde de Dumnezeu, cum spune Sirah: „Mai înainte de a fagadui, pregatește-te si nu fi ca omul care ispiteste pe Domnul" (Întelepciunea lui Isus Sirah 18, 23). Si nu numai când va îngadui cineva, din interesul sau, dar si când parintii îi vor fagadui pe copiii (nevârstnici fiind) lui Dumnezeu, la vreme de boala sau în vreo primejdie, sa-i calugareasca, si atunci - zic - sunt datori copiii, împreuna cu parintii, sa tina si sa împlineasca o atare fagaduinta, aducându-i pe acestia înaintea lui Dumnezeu, cum a facut Ana cu Samuil, precum poruncește Dumnezeu la cap. 30 al Numerilor. Daca însa unii ca acestia sunt împiedicati de vreo mare nevoie sa savârșeasca, fie închinaciunea la Sfântul Mormânt, fie ridicarea de asezaminte pentru ucenici sau manastiri, pe care le-au fagaduit, trebuie sa socotesti bine, duhovnice, cu mare chibzuinta, câte cheltuieli si nevoite puteau ei sa foloseasca pentru împlinirea unor atari fagaduinte ale lor, si astfel sa le ceri sa dea sumele acestea la nevoiasi sau pentru alte fapte bune asemanatoare, daca au mijloace. Iar daca nu au, sa le ceri sa savârșeasca alte lucruri care sa le înlocuiasca, precum posturi, rugaciuni, metanii si altele.

Iar celor care s-au fagaduit sa se calugareasca si apoi s-au însurat, trebuie sa le spui, duhovnice, ca si-au calcat fagaduinta si trebuie sa se pocaiasca fata de Dumnezeu. Si ca trebuie, si casatoriti fiind, sa se nevoiasca cu posturi si rugaciuni, si cu asupri ale trupului, si sa se înfrâneze, în ce-i priveste. Dar si pe sotii lor, daca este cu putinta, sa le înduplece, cu multe rugaminti, sa se înțelepteasca întru aceasta. Iar daca se întâmpla sa le si moara nevestele, atunci trebuie sa-si împlineasca fagaduintele si sa se faca monahi. Si dupa aceasta, sa-i sfatuiesti mereu sa nu mai faca asemenea juruente si fagaduieli înaintea lui Dumnezeu la orice nevoie care li se întâmpla. Deoarece nefiind în stare sa le împlineasca, pacatuiesc greu. Vezi canonul 19 al sinodului din Anghira si canonul 18 al Marelui Vasile, care canonisesc pe cei care fagaduiesc sa-si pazeasca fecioria si apoi încalca fagaduinta.

Cum sa sfatuiasca duhovnicul pe desfrânati

Daca spovedesti desfrânati, sau preadesfrânati, pe acestia toti, duhovnice, trebuie nu numai sa-i mustri, îndeobste, arătându-le ca, prin patimile trupesti, pierd firea înalta a judecatii si se aseamana cu dobitoacele cele necuvântatoare, ci mai vârtos sa-i faci pe fiecare dintr-însii sa-si urasca pacatul lor. Trebuie sa le arati cât de vătămatoare de suflet sunt desfrâul, preadesfrâul, sodomia, împreunarea cu dobitoace si malahia.

Cât de stricacioasa rautate este desfrâul se arata din pricinile care urmeaza: 1. Ca cine desfrâneaza își vatama

si își strica trupul, pentru ca îl supune la boli numeroase si fara leac. Pentru aceasta Apostolul a zis: „Cine se deda însa desfrânării pacatuiesc în însusi trupul sau" (1 Cor. 6, 18). Asadar, daca cel ce savârșeste alt pacat este vrajmas sufletului sau, potrivit cu cuvântul: „Iar cel ce iubeste nedreptatea își uraste sufletul sau" (Ps. 10, 5), cel ce desfrâneaza este vrajmas înca si al trupului sau. 2. Fiindca cine desfrâneaza își pierde fecioria, care este o comoara ce nu are pret cu care sa fie pretuita si care - dupa ce a fost odata pierduta - nu mai este chip sa se redobândeasca vreodata. „Cazuta ca sa nu se mai scoale fecioara lui Israel, trântita sta la pamânt si nimeni nu o ridica" (Amos 5, 2). 3. Fiindca desfrâul atât de mult întuneca mintea si atât de mult slabeste vointa încât, mai mult decât oricare alt pacat, nu-l lasa pe nefericitul faptas al lui sa se întoarca la Dumnezeu si sa se pocaiasca: „Faptele lor nu le dau ragaz sa se întoarca la credinta în Domnul Dumnezeul lor, ca un duh de ticalosie salasluiesc în mijlocul lor" (Osea 5,4). Pentru aceasta, pe drept a zis dumnezeiescul Isidor acest înfricosat cuvânt: „Neamul omenesc mai mult este supus diavolului prin desfrâul trupului, decât prin vreun alt pacat". 4. Fiindca desfrâul este atât de mult urât lui Dumnezeu, încât numai datorita lui a adus în lume acel potop, de n-au mai scapat altii, fara numai opt oameni si L-a silit sa spuna ca S-a cait ca L-a facut pe om: „Si s-a cait Dumnezeu ca a facut pe om" (Fac. 6, 7).

Preadesfrânatiilor spune-le, duhovnice: 1. Ca preadesfrânarea este un rau atât de mare, încât Însusi Dumnezeu poruncește sa se omoare barbatul si femeia care țin savârsit. „De se va desfrâna cineva cu femeia maritata, adica de se va desfrâna cu femeia aproapelui sau, sa se omoare desfrânatul si desfrânata" (Lev. 20, 10). 2. Daca în Legea veche preadesfrânarea era o faradelege atât de mare, cu atât mai mult este azi, sub harul Evangheliei, când nunta a fost înaltata la cinstea unei Taine. Pentru aceasta dupa cum atunci, Dumnezeu mâniindu-se ia spus lui David ca nenorocirile nu vor lipsi din casa lui, pentru preadesfrânarea pe care o facuse: „Nu se va departa sabia de deasupra casei tale în veac, pentru ca tu M-ai nescotit pe Mine si ai luat pe femeia lui Urie" (II Regi 12, 10), asa si acum cu mai multa asprime spune aceasta, fiecarui preadesfrânat. 3. Ca fiecare preadesfrânat se numeste fiu al mortii, precum singur David i-a spus lui Natan: „Precum este adevarat ca Domnul este viu, tot asa este de adevarat ca omul care a facut aceasta este vrednic de moarte" (II Regi 12, 5 si 7) ca fiecare rapire si furtisag, asemanate cu preadesfrânarea, sunt ca marea de mijloc (Mediterrana) fata de întreg oceanul, sau ca un om înalt de un cot, fata de un urias. De aceea si Solomon a spus: „Nu este lucru de moarte daca este prins cineva furând..., iar preadesfrânatul, din lipsa de minte, își aduce pierzanie sufletului sau, sufera chinuri si necinste, si rusinea lui nu se va sterge în veac" (Pildele lui Solomon 6, 30-33).

Iar pentru malahie, cât de mare nenorocire este, cauta în însemnarea ce urmeaza celui de al optulea canon al Sf. Grigorie al Nisei.

Cum se canonisesc hulitorii si cei ce jura strâmb

Celui ce a hulit cu cuvântul sa-i dea canon sa mareasca pe Dumnezeul pe care L-a necinstit; si tot asa sa-i dai si celui ce a jurat strâmb, pe lângă celalalt canon pe care îl rânduieste pentru aceasta Postnicul (canonul 31), si la amândoi sa li se dea canon sa citeasca sau sa asculte carti de suflet folositoare, mai cu seama Psaltirea, care cuprinde multe cântari de marire lui Dumnezeu. [...]

Cum se canonisesc hotii si cei ce savârșesc nedreptati

Hotilor si celor ce savârșesc nedreptati (înainte de alt canon - al douazeci si saptelea al Pustnicului) sa le dai canon, duhovnicesc, sa înapoieze lucrul strain pe care l-

au luat, dacă îl mai au, fie la însisi stăpâni lucrului, dacă traiesc, fie la rudele lor, dacă aceia au murit și anume - fie prin mâna duhovnicului, fie al unui alt ins de încredere. Iar dacă nu-l mai au, să se întoarcă la cel pagubit și să-i ceară iertare. Iar dacă și neamurile lor au murit să-i spuie să-l dea celor lipsiți. De aceea și Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu (Cuvânt la Botez) arată ca nici însusi Sfântul Botez nu poate să ierte nedreptatea aceea, când poate să se dea înapoi (un lucru) și nu se da. Fiindcă cine rapeste lucru străin și apoi se botează, nu trebuie să creadă că aceasta rapire a lui a fost iertată, dacă lucrul se află încă în mâinile lui și poate să fie înapoiat; în acest chip, se înseală cât privește curățirea (de pacat), socotind ca prin botez se curătește de nedreptate, fără să fie curățit. [...]

Cum se canonisesc desfrânatii, preadesfrânatii și sodomitii

Desfrânatilor și sodomitilor să le dai canon: post, mâncare uscată, metanii și, mai presus de toate, să fugă de aceia cu care au pacatuit sau să-i alunge, dacă îi tin în casele lor. Să iei aminte bine, duhovnice, să nu citești rugăciune de iertăciune nici celor vinovați, dacă nu vor înapoia lucrul străin, nici desfrânatilor și sodomitilor dacă nu-și vor alunga mai întâi din casa lor pe cea sau pe cel cu care au pacatuit. Ci chiar dacă îți vor făgădui să facă aceasta, tu să nu-i crezi cu ușurință, fiindcă cei mai mulți dintr-înșii își leapădă făgăduința lor și își râd de tine, până ce își capătă iertăciunea, precum ne-am și învățat. Și să știi și aceasta, duhovnice, că, de multe ori, vei afla multe asprimi și greutăți din partea celor ce tin o desfrânare sau un baietan în casa lor, căci aceia te vor ruga, odată, cu lacrimi în ochi să îngădui să-și aiba ființele acelea în casa la ei, dar tu să nu te înduiosezi, aducându-ți aminte de cuvântul pe care îl rosteste Dumnezeu: „Nici saracului să nu-i fi partinitor la judecată! (Is. 23, 3). Alteori te vor amenința că-ți vor face rău, dar tu să nu te temi, aducându-ți aminte de cuvântul pe care-l graiește Dumnezeu: „Caută dreptate și iar dreptate” (Deut. 16, 20), precum și: „Nu te teme de ocara oamenilor și de batjocura lor să nu te înfricoșezi.” (Is. 60, 7).

Cum se canonisesc cei ce învinuiesc fără temei și cei rautaciosi

Celor ce învinuiesc pe nedrept și defaimătorilor să le dai canon, duhovnice, să meargă ei însisi la locul unde au clevetit și să spuie că minciuni au grai împotriva fratelui lor. Iar de nu vor merge singuri, macar printru un al treilea ins să marturisească cum că au mintit sau să trimită scrisoare de tagadă a defaimării lor, în chip fatis sau în taină. Celor rautaciosi și care poartă dușmanie să le dai canon să se împacă între dânsii. Ia aminte bine, duhovnice, să nu citești rugăciune de iertăciune nici celor rautaciosi până ce nu fac pace. Și spune-le cele ce urmează ca să se împacă: Cum, adică, Duhul Sfânt le spune: „Caile celor ce nu uita raul, duc spre moarte” (Pilde 12, 18) și, iarăși, „Cel ce tine minte raul este fără de Lege” (Pildele lui Solomon 21, 24). Și Ioan Bogoslovul zice: „Oricine uraste pe fratele său este ucigaș de oameni” (1 In. 3, 15). Că, de nu-l vor ierta pe dușmanul lor, nu pot să rostască „Tatal nostru”, fiindcă nu iartă greseliile - greseliile lor, cum stă scris în „Tatal nostru”. Că Dumnezeu, cu suferințe va să ceară datoria și acelora cărora le-au fost iertate de El pacatele, după pilda slujitorului care era dator cu zece mii de talanți. Fiindcă îndatorirea poruncii cea pentru dragoste, îi silește, nu numai să nu se răzbune, dar nici să urască, întru nimic, pe aproapele lor, nici cu cugetul, după cuvântul: „Să nu dușmanesti pe fratele tău în inima ta” (Lev. 19, 17). Și că, atunci când se vor împăca cu dușmanul lor, se va usura și se va bucura inima lor.

Povesteste-le lor, duhovnice, pilda Domnului, Care se ruga pe cruce pentru cei ce l-au rastignit, pilda Sfântului

Stefan, întâiul mucenic, care se ruga pentru cei ce l-au lovit cu pietre. [...] În sfârșit, se cade, duhovnice, să-l sfătuiesti pe cel care făcuse începutura dușmaniei, să meargă și să cada de multe ori înaintea celui pe care l-a stărnit, până ce îl va face să-l ierte, cum graiește dumnezeiescul Gura de Aur: „Să nu-mi spuie cineva că l-am rugat odată și de două ori și nu m-a primit. Dacă facem aceasta cu inima deschisă, să nu încetăm, până ce, biruindu-l cu multă (noastră) stăruință, nu-l vom trage de partea noastră și nu-l vom îndepărta de ura care ne-o poartă.” (Cuvântul XXVIII la Facere). [...]

Cum se canonisesc ucigașii

Ucigașului să-i dai pe lângă canonul XX al Postnicului, să rascumpere și un rob, dacă are putințe (după Simeon al Tesalonicului, întrebarea LXXII), ca să fie un suflet în locul unui suflet. Iar dacă o femeie a lepadat pruncul, să-i dai canon să crească un prunc sarman, dacă are mijloace, potrivit cu același Simeon (tot acolo), despre care vezi și canonul XXII al Postnicului.

Spune-i, duhovnice, ucigașului că, precum, întru tot Prea Sfântul Patriarh Atanasie și împăratul Andronic hotărăsc (Vlastaris, lit F, cap. VIII), trebuie ca acesta să-și împarta averea la fiecare din copiii pe care-i are, și o parte să se dea la cel mort, adică nevastei lui și orfanilor, dacă-i are. Iar dacă nu-i are, trebuie să dea pomeni și milostenii pentru sufletul celui ucis. Și să roage pe Dumnezeu, din tot sufletul, să-l ierte și, astfel, prin acestea, să facă să tacă strigatul pe care îl face sângele celui ucis și care cere răzbunare împotriva lui, și să împiedice înfricosatele pedepse care sunt pregătite pentru el, atât pe cele vesnice, cât și pe cele vremelnice. Fiindcă: „De va varsa cineva sânge omenesc, sângele aceluia de mâna de om se va varsa” (Fac. 9, 6).

Iar ca să arăți și ucigașului, pe scurt, cât de mare este pacatul său, spune-i: 1) că, dintre toate rautățile care se fac aproapei, cea mai mare și mai de frunte este omorul. 2) că cel ce ucide rapeste puterea de la Dumnezeu, care este Domnul vieții și al morții și 3) că cel ce ucide un om, savârșeste mai mare pacat decât dacă ar fi părjolit și stricat toate câmpiile cele întinse, toate roadele pământului, toate dobitoacele, toți copacii lumii, toate casele orașelor și satelor. Fiindcă ucigând un om, el a ucis pe împăratul a toată fapătura, cel înșcaunat de Dumnezeu.

Cum se canonisesc bolnavii foarte batrâni

Dacă, din întâmplare, se va afla cineva bolnav și foarte batrân, ca nu poate să împlini canonul trupesc pe care îl rânduieste dumnezeiescul Postnic, acestuia poți să-i dai, duhovnice, alt canon duhovnicesc: al rugăciunii, al citirii de carti folositoare sufletului și a milosteniei, trupesti sau sufletesti (vezi la începutul acestui capitol), dar nu să-i dai pogoramânt la anii de îndepărtare de la împărtășanie, cei rânduiți de Postnic. (Sfântul Nicodim Aghioritul, *Carte foarte folositoare de suflet*, Editura Episcopiei Râmnicu-Vâlcea).

Sfântul Paisie de la Neamt († 1794) zice: „Va spun și aceasta că eu am cautat cu râvnă în toate sfintele canoane, dacă nu cumva se gasesc oarecare epitimii fără îndepărtarea de la împărtășanie cu Sfintele Taine, dar n-am putut găsi. Însă este prea înfricosată și înspăimântătoare certarea pusă asupra preoților, care îndrăznesc să împărtășească pe cei opriti de sfintele canoane. Pe amândoi Biserica îi aseamănă cu Iuda vânzătorul”. (*Vietile Sfintilor pe luna Noimbrie*, Editura Episcopiei Romanului și Husilor, 1993)

CITITI CU LUARE AMINTE, DE MAI MULTE ORI, CU VINTELE SFINTILOR PARINTI, LUATI AMINTE LA CE NE SFATUIESC, SI PUNETI-LE ÎN FAPTA!